

Posudek diplomové práce Bc. Hany Švarcové

Čas a prostor v psaných dětských projevech

H. Švarcová předkládá k obhajobě velmi kvalitní diplomovou práci, která přináší v českém kontextu řadu nových poznatků o písemných projevech žáků ZŠ a která je přínosem pro rozvoj výzkumů dětských narativ. Výsledky výzkumu mohou být podkladem i pro pedagogické aplikace.

V úvodu autorka prokázala výbornou orientaci v literatuře o osvojování narace a dobře propojila teoretické poznatky lingvistické, psychologické a literárněvědné (naratologie). Výklad je přehledný a dobře zacílený k tématu práce (v některých místech by bylo dobré častěji opakovat odkazy na zdroje a poznatky v kap. 3.1 mohly být čerpány z více zdrojů). Kladně hodnotím provázání teoretických částí s částí věnovanou analýze textů i to, že některé poznatky z odborné literatury jsou vhodně umístěny až v části „praktické“. Oceňuji komplexnost, s níž je téma prostoru a času pojednáno; rozšíření o vybranou problematiku ztvárnění postav (zejm. jejich vnitřní prostor) a o koherenci / kohezi textu je dobře zdůvodněné a nosné. Pokud jde o užitou terminologii, nahradila bych slovník (s. 17) termínem slovní zásoba a spíše bych se vyhýbala střídání termínů vývoj narativ / vývoj narativity (např. s. 22, 23), pokud neoznačují různé skutečnosti.

Experiment byl dobře promyšlen, má všechny náležitosti podobných výzkumů (včetně souhlasu rodičů) a v práci je dobře popsán. Oceňuji rozhodnutí zvolit metodu vyprávění podle obrázkové předlohy, která se rozhodně osvědčila. Vhodně byly vybrány věkové skupiny, velikost vzorků je dostačující, byl zvolen též adekvátní způsob zpracování / přepisu textů. Velmi cennou částí práce je příloha, v níž jsou přepisy všech analyzovaných textů zveřejněny a která tak může posloužit k výzkumům dalším.

Výklad věnovaný výsledkům analýzy je přehledný, podává ucelený obraz zkoumaných jevů v obou srovnávaných věkových skupinách i explicitně uvádí zjištěné rozdíly. Práce přináší řadu zajímavých poznatků o všech zkoumaných tématech (čas, prostor, postava atd.), a to jak na úrovni jejich celkového ztvárnění, tak na rovině užitých jazykových prostředků, jako je struktura vět či užívání spojovacích výrazů. Přesvědčivě ukazuje rovněž proměny, k nimž ve zkoumaných oblastech projevů dětí mezi 5. a 9. ročníkem ZŠ dochází. V částech věnovaných spojovacím

prostředkům by bylo dobré někdy nahradit termín spojka širším termínem spojovací výraz, neboť výzkum se týká nejen spojek (viz např. vztažné zájmeno který v tabulkách na s. 43 a 57).

K přínosům práce patří též provázání výzkumu s doporučeními pro pedagogickou praxi, z nichž je mj. patrný i autorčin zájem o problematiku didaktiky a otázky rozvoje komunikačních dovedností žáků. Práce je zároveň inspirativní v řadě dalších ohledů, neboť téma i získaný materiál jsou velmi bohaté a nejsou (ani nemohou) být provedenou analýzou vyčerpány; autorka by mohla při obhajobě stručně nastínit možnosti, jak by podobný výzkum mohl pokračovat.

Struktura práce je logická, výklad kultivovaný, čtivý a ke čtenáři vstřícný. Formulačních atp. nedostatků je málo (upravila bych např. některé formulace parafrázující překlad na s. 17–18, vyhýbala bych se formulacím pracovat s..., narazit na...; v závěru se hovoří o kvantitativním přístupu, analýza je však spíše kvalitativní). Velmi málo je i nedostatků pravopisných, grafických atp. (interpunkce na s. 19, 54; užití zájmena svůj na s. 17; v seznamu literatury chybí práce Šmídová 2008; měl by být explicitně uveden zdroj obrázkové předlohy). K předkládané práci nemám žádné zásadní připomínky.

Práce rozhodně splňuje požadavky kladené na práce diplomové, velmi ráda ji doporučuji k obhajobě. Navrhuji hodnocení výborně a doporučuji výsledky práce publikovat.

doc. PhDr. Lucie Saicová Římalová, Ph.D.
vedoucí diplomové práce